GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.
„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 247. *Vinerĭ 21 Decemvre* **1884.**

Brașovŭ, 20 Decemvre

Ḍiceamŭ erĭ, că politicii maghiarĭ s'au ocupatŭ și ei la rêndulŭ lorŭ cu idea egalităţii naţionale și a confederaţiunei. Acésta s'a întêmplatŭ p'atuncĭ pe când erau în strîmtóre și n'aveau speranţă de a dobêndi drepturile lorŭ, decâtŭ numai în strînsă unire cu Românii și cu Croaţii. Promisiunile, ce le făceau corifeii maghiarĭ în întru și în afară în favórea ideei egalei îndreptăţirĭ naţionale, erau destulŭ de însemnate spre a nasce credinţa în mulţĭ, că ei s'au înţelepţitŭ prin păţaniile lorŭ.

Este bine ca sĕ ne reamintimŭ acésta împrejurare destulŭ de momentósă, pentru că numai asfelŭ vomŭ puté înţelege cum Maghiarii, vrêndŭ a se emancipá pe cărarea naturală a conlucrărei cu celelalte popóre conlocuitóre, au devenitŭ instrumentulŭ acelei politice fatale, care tinde a învrăjbi popórele și a domnì prin acésta învrăjbire.

Joculŭ sorţii este de multe ori fórte ciudatŭ. Maghiarii totŭ mereu și la tótă ocasiunea imputà Româniloră, că ei la 1848 au fostŭ instrumentulŭ orbŭ în mâna camarillei vienese.

Ei bine, mai esistă séu nu astăḍĭ acea camarillă? Și de esistă cine suntŭ slugile ei cele mai plecate décă nu d-lŭ Tisza împreună cu tótă ceata lui?

Tempora mutantur! Incă la 1863 matadorii politicĭ maghiarĭ, carĭ mâncau pânea amară a esiliului, rĕspândiră Apelurĭ, care de care mai promiţĕtóre, recunoscêndŭ în acelașŭ timpŭ dreptulŭ Româniloră și alŭ Croaţiloră de a esista ca naţiunĭ politice independente alăturĭ cu Ungurii.

Ne aducemŭ aminte de unŭ Apelŭ remarcabilŭ ce'lŭ publicase în ḍiarulŭ „Românulŭ“ la 1863 renumitulŭ generalŭ *S. Türr*, care căletorise anume la Bucurescĭ cu particulara misiune de a stabilí pe basa unui programŭ o înţelegere între Românĭ și Ungurĭ. Resultatulŭ convorbiriloră, la cari a luatŭ parte și fericitulŭ *A. Papiu Ilarianŭ*, este resumatŭ în memoratulŭ Apelŭ, datatŭ din Bucurescĭ 27 Maiu 1863 și subscrisŭ de generalulŭ Türr, cu următorulŭ cuprinsŭ:

„Sĕ nu criticămŭ trecutulŭ, au fostŭ greșelĭ comise, multe greșelĭ; însĕ din tóte părţile. Aceste greșelĭ le-amŭ plătitŭ scumpŭ. Sĕ ne serve dér de lecţiune pentru presentŭ și pentru viitorŭ. Sĕ aruncămŭ vĕlulŭ uitării peste tóte certele trecutului și sĕ vorbimŭ aḍĭ cu vocea inimei, cu vocea raţiunei, pentru ca sĕ nu ne perdemŭ viitorulŭ.“

„Austria pune astăḍĭ o armă în mâna Româniloră din Transilvania: bage bine de sémă, sĕ nu se taie cu ea, căcĭ e o armă cu douĕ tăișurĭ, cu care, voindŭ a lovì pe alţii, se póte cineva vulnera de mórte chiar pe sine însușĭ.“

„E momentulŭ pentru Românĭ de-așĭ stabilí bine posiţiunea lorŭ; *sĕ se opună deci Uniunei, cu tótă energia,* pentru că fiecare Ungurŭ scie, séu trebue sĕ scie, că Românii au dreptŭ sĕ facă acésta: *céră Românii vechia autonomiă a Transilvaniei*, și Ungurii, Sĕcuii vorŭ sci a se supune decisiunei maiorităţii, cu atâtŭ mai vêrtosŭ, că din nenorocire la 1848 *Românii n'an fostŭ nicĭ măcarŭ întrebaţĭ.*“

„Românii sĕ se feréscă de a fi conduşĭ de pasiunile lorŭ până a vota trămiterea deputaţilorŭ la Reichsrath, acésta îi va ruina cu desĕvêrșire, preţulŭ unui triumfŭ efemerŭ ar fi plătitŭ cu perderea totală a viitorului.“

„Ungaria, Transilvania și Croaţia sĕ-șĭ recunóscă și sĕ-șĭ respecteze împrumutatŭ independenţa lorŭ, aceste trei ţĕrĭ sĕ recunóscă și sĕ asigure *o perfectă egalitate între naţionalităţĭ,* și numai în casulŭ acesta vorŭ fi în stare de a tracta cu efectŭ despre o alianţă strînsă între ele. Numai cu chipulŭ acesta vorŭ puté ajunge la unŭ viitorŭ sigurŭ și fericitŭ. *Eară décă din contră, ar cerca sĕ stabiléscă supremaţia unei ţĕrĭ asupra celeilalte, ele totdéuna vorŭ avé pe străinĭ ca stăpânĭ și domnĭ.*“

„Sĕ ne aducemŭ aminte, că desbinările nóstre facŭ puterea Austriei, sĕ ne unimŭ dér frăţesce și vomŭ vedé casa Austriei cădêndŭ în neputinţă...“

Așa vorbeau corifeii ungurĭ la 1863. Veni și anulŭ 1866, care întórse fóiă. Maghiarii făcură frăţietate cu Prușii, sub conducerea unui colegŭ alŭ lui Türr, a faimosului generalŭ Klapka, și resultatulŭ a fostŭ împăcarea cu Austria la 1867.

Maghiarii pretindeau o jertfă și „Camarilla“ cea atâtŭ de temută, n'avù altŭ lucru după catastrofa dela Königgrätz, decâtŭ de a duce pe tipsiă d-lorŭ Klapka și Türr independenţa constituţională a Transilvaniei și cu dênsa și drepturile câștigate ale Româniloră; ea și-a gânditŭ în mintea sa: mistuiţi-o și mistuiţii décă puteţĭ!

Acésta a fostŭ de ajunsŭ spre a schimbá totalŭ principiile de mai înainte ale d-lorŭ Klapka și Türr și eată-i deodată cei mai adicţĭ servitorĭ ai „camarillei.“

In Noemvre 1868 Papiu *Ilarianŭ* consternatŭ de acéstă colossală schimbare la faţă adresà generalului Türr, totŭ în „Românulŭ“ următórele rênduri fórte caracteristice și importante chiar și pentru împrejurările nóstre actuale politice:

„Sĕ fi uitatŭ, generale, de acestŭ apelŭ alŭ D-tale? ér décă n'ai uitatŭ, ce însemnéză atuncĭ cele ce scrii astăḍĭ în ḍiarele Ungariei, unde în locŭ de perfectă egalitate naţională, ce pretindéi în *apelŭ*, vorbescĭ de o *unică* naţiune politică, adecă, cea unguréscă în tótă Ungaria și Transilvania; în locŭ de independenţa constituţională a Transilvaniei, ce proclamai în apelŭ, astăḍĭ nu recunoscĭ în acéstă ţéră decâtŭ municipii și districte ale Ungariei; și în locŭ sĕ combaţĭ pe advocatulŭ Deák și ai lui, a căruĭ strîmtă, sofistică și perniciósă politică atâtŭ mi-o înjurai nu numai la 1863, dér și după aceea, astăḍĭ ne învîţĭ de a lua în considerare proiectulŭ de naţionalităţĭ alŭ acestui fatalŭ advocatŭ, proiectŭ cu multŭ mai insolentŭ decât chiar acela a lui Kerkápoly-Horváth! Nu, cumva veĭ ḍice și d-ta, generale, ca demnulŭ d-tale colegŭ Klapka, că împrejurările s'au schimbatŭ și cu acestea va-ţĭ prefăcutŭ și d-vóstră! Tempora mutantur, et nos mutamur in illis. Adu-ţĭ aminte generale, de ceea ce-mĭ ḍiceai și-mĭ repetai adesea, că *advocaţii uniţĭ cu baronii Ungariei ducŭ la peire némulŭ unguresců.* Niciodată n'așĭ fi creḍutŭ că aveam sĕ te vĕdŭ odată, generale, abjurându-ţĭ credinţele și dândŭ mâna de ajutorŭ acestorŭ fatalĭ advocaţĭ și baronĭ!“

Unde e astăḍĭ generalulŭ Türr? Inghiţitu-l'a pămêntulŭ orĭ ce s'a făcutŭ, de nu se mai aude nimicŭ de elŭ? De ce nu și-a redicatŭ vocea o singură dată în cursulŭ acestorŭ 17 anĭ, spre a combate pe advocaţii și baronii ungurĭ, cari, precum vedemŭ și esperiămŭ pe fiecare ḍĭ, într'adevĕrŭ ducŭ în peire némulŭ unguresců?

Noi credemŭ, că generalulŭ Türr ar face unŭ mare serviciu naţiunei sale décă în starea deplorabilă politică și economică de astăḍĭ ar adresá unŭ Apelŭ cătră Maghiarĭ ḍicêndu-le:

„Străinulŭ viclénŭ v'au pusŭ aḍĭ în mână o armă fórte periculósă: *maghiarisarea.* Băgaţĭ bine de sémă că ea este o armă cu douĕ tăișurĭ, cu care voindŭ a lovì pe alţii în acelașŭ timpŭ vĕ puteţĭ vulnerá de mórte chiar pe voi înși-vĕ!“

—o—

Din Dieta Croaţiei.

La 29 Decemvre n. s'a deschisŭ dieta croată. Opoziţinnea a lipsitŭ întrégă din sala ședinţelorŭ, care era jumĕtate gólă. De asemenea galeria era ocupată numai de raportorii ḍiarelorŭ, oprindu-se studenţii de a luá parte la deschiderea dietei, de têmă sĕ nu se întêmple vr'unŭ scandalŭ. Ședinţa a deschis'o președintele Mirco Hrvat. De faţă erau Banulŭ Khuen-Hedervary, din partea guvernului, șefulŭ de secţiă Stancovicĭ, Voncina și Klein, ér dintre deputaţĭ numai membrii partidei naţionale séu mameluce și deputaţii, carĭ stau afară de partide.

Rescriptulŭ regalŭ de deschidere accentuéză numirea unei deputaţiunĭ regnicolare cu însărcinarea, d'a înlătura neînţelegerile în privinţa pactului în unire cu o asemenea deputaţiune regnicolară din partea Ungariei. Rescriptulŭ a fostŭ primitŭ cu strigărĭ de Zsivio.

Președintele comunicà apoi, că guvernulŭ a presentatŭ bugetulŭ și proiectulŭ de indemnitate, care s'a și împărţitŭ între deputaţĭ. Totulŭ a mersŭ strună, căcĭ a fostŭ mai multŭ o sedinţă familiară, nu ședinţă dietală, în care trebue sĕ fie representatŭ întregŭ poporulŭ, ér nu numai o parte și încă ne'nsemnată, căcĭ se scie cum a eșitŭ maioritatea din urna electorală.

Clubulŭ Starcevicenilorŭ trimise însă în acéstă ședinţă o adresă, în care cere esplicare maiorităţii: pentru ce 15 deputaţĭ au fostŭ opriţĭ de jandarmĭ ḍ'a 'șĭ împlini datoria lorŭ de deputaţi, fără de a fi primiţĭ conformŭ regulamentului dietei sĕ se rectifice și fără sĕ fi fostŭ încunosciinţaţĭ despre eschidere. Starcevicianii o spunŭ limpede în adresă, că maioritatea dietei nu mai ţine sémă nicĭ de lege nicĭ de moralŭ, că atitudinea lorŭ va depinde de rĕspunsulŭ ce'lŭ va da președintele dietei.

—o—

Bătaia în camera Bulgariei.

Parlamentulŭ bulgarŭ a fostŭ la 19 Decemvre teatrulŭ unui scandalŭ regretabilŭ. Unŭ membru alŭ oposiţiunii, d. Sivacev, partisanŭ alŭ d-lorŭ Stoilow și Sasof, acusà guvernulŭ d-lui Karavelow, că ţinta lui este d'a da la întreprindĕtorĭ rușĭ concesiunea pentru construirea căii ferate Zaribrod-Bakarel. D. Sivacev aduse dovedĭ că legea pentru calea ferată n'a fostŭ prelucrată de cabinetŭ, ci de președintele secţiunei pentru construirea căilorŭ ferate, principele rusŭ Hilkow. Dér când d. Sivacevŭ acusà în cele din urmă pe ministrulŭ președinte că a favorisatŭ mai multe manipulaţiunĭ, făcute în defavórea tesaurului publicŭ, se sculà d. Karavelow și cerù de la președintele Sobraniei, sĕ ridice cuvêntulŭ oratorelui. Președintele ne-voindŭ însă sĕ facă acésta, vre-o trei ḍecĭ deputaţĭ din partita guvernamentală se repeḍiră asupra d-lui Sivacev si-lŭ bătură până când elŭ, plinŭ de

sângele cei curgea din mai multe rănĭ, cădŭ grămadă josŭ. Representanţii streinĭ, carĭ asistau la acéstă şedinţă, părăsiră sala pe timpulŭ bătăii, ér publiculŭ din galerii îşĭ esprimă tare desaprobarea şi desgustulŭ sĕu pentru acestŭ scandalŭ.

Administraţia domenielorŭ Corónei.

»Voinţa Naţională« publică o a doua circulară adresată de administraţia Domeniului Corónei, către primarulŭ comunei Domniţa, din judeţulŭ Râmnicu-Săratŭ:

Domnule primarŭ! Cu ocasiunea venirei mele în comuna Domniţa, plasa Grădiştea, judeţulŭ Râmnicu-Săratŭ, am aflatŭ că locuitorii acelei comune de multŭ timpŭ nu mergŭ la biserică, din causa că, în urma reconstruirei acelei biserici, a rĕmasŭ o datoriă de 2000 lei către meşterulŭ care a executatŭ acele lucrărĭ; acesta, pentru a ajunge a fi satisfăcutŭ, n'a găsitŭ unŭ altŭ mijlocŭ de a fi plătitŭ, decâtŭ a lua cheile bisericei cu dênsulŭ, oprindŭ ast-felŭ pe locuitorii din comuna d-vóstră a 'şi îndeplini datoriile lorŭ către celŭ Puternicŭ.

M. S. Regele, îndată ce a luatŭ cunoscinţă de acestŭ faptŭ, 'mĭ a ordonatŭ a plăti suma de 2000 lei ce locuitorĭ datorescŭ şi a face ast-felŭ ca sĕ se pótă sluji imediatŭ în aceea sf. Biserică.

Pentru a ajunge însă la acestŭ resultatŭ şi fiind-că nu cunoscŭ unde locuesce acelŭ meşterŭ, vĕ rogŭ sĕ bine-voiţĭ a 'lŭ invita a veni în biuroulŭ acestei administraţiunĭ, trimiţêndŭ d-vóstră actele doveditóre, astfelŭ ca sĕ potŭ trata în deplină cunoscinţă de causă.

Bunulŭ nostru Suveranŭ, audindŭ că Biserica are necesitate şi de zugrăvitŭ, a decisŭ asemenea sĕ se facă acéstă lucrare în limitea trebuinţelorŭ şi dacă faptele suntŭ astfelŭ cum s'au descrisŭ.

Pentru biserică, peste vr'o 4 sau 5 dile se vorŭ trimite douĕ rêndurĭ de vestminte sacerdotale şi sfintele vase următóre: adică potirulŭ, discosulŭ cu care se sĕvêrşescŭ sfintele taine.

Vĕ rogŭ, d-le primarŭ, sĕ comunicaţĭ conţinutulŭ acestei adrese atâtŭ cuvioşilorŭ preoţĭ câtŭ şi locuitorilorŭ din comuna d-vóstră. Comunicaţĭ asemenea şi d-lui învĕţătorŭ Theodorescu, că cele 116 cărţĭ cerute pentru trebuinţele şcólei, globulŭ terestru şi celelalte obiecte necesare, din ordinile M. S. Regelui, se vorŭ trimite peste puţinŭ timpŭ.

Despre primirea diferitelorŭ obiecte şi împărţirea lorŭ la băeţii fără mijlóce, veţĭ bine-voi a încheia unŭ inventariu, în duplu exemplarŭ, din care unulŭ îlŭ veţĭ înainta acestei administratiunĭ, iar celălaltŭ îlŭ veţĭ conserva în comuna d-vóstră.

Asiguraţĭ pe locuitorii din acestŭ domeniu, că bunulŭ nostru Suveranŭ se va îngriji de totŭ ce privesce Biserica şi Scóla.

Subsemnatulŭ nu se îndoiesce, că locuitorii de pe domeniulŭ Domniţa, însciinţaţĭ de tóte aceste bine-facerĭ, vorŭ sci sĕ rĕspundă la aceste mărinimóse şi generóse sentimente prin o purtare demnă şi corectă şi unŭ devotamentŭ supusŭ şi recunoscĕtorŭ către dênsulŭ.

Administratorulŭ domeniului Corónei:
Ioanŭ Kalinderu.

SCIRILE DILEI.

Cu ocasiunea constituirei reuniunei de maghiarisare în Clujŭ, »Ellenzék« a primitŭ prin poşte următórea scrisóre: „Fiind-că mâne se începe şi în Ardélŭ lucrarea lui Sisyphus, adecă maghiarisarea, găsescŭ cu cale sĕ atragŭ atenţiunea asupra următórelorŭ împrejurărĭ: 1. Că totdéuna Dunărea curge în mare şi nu se întórce. 2. Că în Ardélŭ prosperéză numai porumbŭ (cucuruzŭ) şi Valahĭ. 3. Dacă lucrurile contrare naturei cadŭ în mânile societăţii, se sfĕrşescŭ numai cu spargere de capete. 4. Că pisica cu clopotŭ nicĭ odată nu prinde şórecĭ. 5 Studentulŭ dice: actio agit reactionem. 25 Decemvre 1884. Unŭ maghiarŭ valahisatŭ ca profetŭ.«

Tristă profeţiă de anulŭ nou pentru maghiarisare, dar adevĕrată!

—0—

In Nagy-Orossi, comitatulŭ Neograd, a fostŭ o straşnică păruială, care a degeneratŭ în măcelŭ. E vorba de viitórea alegere a primarului. Partidele şi-au mĕsuratŭ de pe acum puterile. Mai multe persóne au fostŭ rănite şi şése omorîte. Pentru restabilirea ordinei a sositŭ acolo o companiă de infanteriă.

—0—

Adunarea generală a »Casinei române« din Oraviţa montană se va ţiné, ni se scrie, în 26 Decemvre 1884 st. v. adecă a doua di de Crăciunŭ la 2 óre d. a. în localităţile casinei.

—0—

Guvernulŭ ungurescŭ a interdisŭ diarului »Rĕsboiulŭ« din Bucurescĭ, »Slovo« din Lemberg şi »Forum Iulii« din Cardale d'a trece graniţele dincóce.“

—0—

Se telegrafiază din Viena diarului »L'Indépendance belge,« că România reclamândŭ acum de curêndŭ Porţii plata sumei de 1,600,000 francĭ, care i se datoresce din timpulŭ rĕsboiului ruso-turcŭ pentru repatriarea prisonierilorŭ turcĭ din România, Pórta a rĕspunsŭ că guvernulŭ romanŭ datoresce o sumă multŭ mai însemnată tesaurului imperialŭ, căcĭ România a negligeatŭ mai mulţĭ anĭ d'a plăti tributulŭ sĕu Porţii.

Ce sĕ mai fie şi acéstă scire? întrébă »Românulŭ.«

—0—

Studenţii de la medicină din Bucurescĭ au formatŭ o societate pentru ajutorarea colegilorŭ lorŭ lipsiţĭ de mijlóce.

—0—

Duminecă, 23 curentŭ, la orele 1 p. m., se va face în sala Atheneului din Bucurescĭ o solemnitate de binefacere. Societatea pentru ajutorarea elevilorŭ săracĭ din capitală va distribui pentru sĕrbătorile Crăciunului haine şi încălţăminte la 180 elevĭ săracĭ, dar silitorĭ, de ambe sexe de la tóte scólele primare din capitală.

—0—

Societatea Românilorŭ macedonenĭ şi albanezĭ din Bucurescĭ a votatŭ statutele ei, dându'şĭ numele nimeritŭ pentru scopulŭ ce urmăresce »Lumina.«

—0—

Pe biuroulŭ Camerei bulgare s'a depusŭ unŭ proiectŭ de lege privitorŭ la presă. Acestŭ proiectŭ de lege declară libertatea presei deplină, fără nicĭ o restricţiune. Agentulŭ rusŭ e fórte nemulţămitŭ şi şĭ-a esprimatŭ nemulţămirea sa ministrului preşedinte Caraveloff.

—0—

Cu 1 Ianuarie 1885 diarulŭ engles »Times« a împlinitŭ 100 de anĭ de la apariţiunea sa.

—0—

Din causa cutremurului din Spania, faţada catedralei din Granada s'a înclinatŭ de stă sĕ cadă, partea cea mai mare a oraşului Alhama s'a dĕrĕmatŭ omorândŭ 300 de persóne. De asemenea au suferitŭ pagube catedralele din Sevilla şi Giralda, jumătate locuitorii din Albunuelas au peritŭ. Mai violentŭ a fostŭ cutremurulŭ în Andalusia. In Velez-Malaga edificiulŭ postalŭ a cădutŭ, alte case s'au stricatŭ în parte omorîndŭ mai multe persóne. Miculŭ oraşŭ Albuluclas din Granada se dice că s'a dĕrĕmatŭ întregŭ. Cutremurulŭ a fostŭ în 26 Decemvre séra la 9 óre fără 5 minute.

Braşovŭ, 18 (30) Decemvre.

(Locurile publice de jocŭ pentru tinerime. Calamităţile din Scheiu din causa relei administraţiunĭ.)

(Urmare şi fine).

Mai susŭ amŭ pomenitŭ, că multe concluse relative la suburbii zacŭ neîndeplinite în archiva Magistratului. Dintre acestea concluse voiu pomeni numai vr'o douĕ. Suntŭ mulţĭ anĭ la mijlocŭ de când s'a hotărîtŭ, ca sĕ se facă trotoarulŭ pe uliţa Furcóiei, una din uliţele principale din suburbiulŭ Scheiu. S'a pardositŭ până la spitalulŭ militarŭ cu pétră cubică, apoi în tómna trecută s'au adusŭ câteva cară de năsipŭ şi s'au presăratŭ peste pardoséla cea miserabilă şi vechiă câţiva paşĭ dela spitalŭ şi atâta este totulŭ ce s'a făcutŭ de ingineriulŭ celŭ nou, care a reuşitŭ la restauraţiune mutul cu voturile Românilorŭ. E mai bine de unŭ deceniu de când s'a hotărîtŭ sĕ se reguleze şi sĕ se pardoséscă uliţa mare, de asemenea s'a hotărîtŭ sĕ se reguleze Prundulŭ, sĕ se pardoséscă şi sĕ se lumineze cu lampe de gazŭ aerianŭ Prundulŭ şi uliţa Mare. Din tóte aceste lucrărĭ până acum nu s'a făcutŭ nicĭ una, şi când dă Dumnedeu câte o plóiă, prin Prundŭ înotĭ prin bălţĭ şi prin noroiu până din susŭ de înfăşurăturĭ. Stămŭ fórte rĕu prin urmare cu curăţenia în Scheiu. Sĕrmanii Scheianĭ înótă prin noroiu prin tóte uliţele. Apoi gunóiele şi necurăţeniile le curăţă numai ploile cele torenţiale, care se varsă de pe tóte cóstele délurilorŭ. In locurile cele mai frecventate de pe lângă vale nu potŭ trece doi înşĭ unulŭ lângă altulŭ de noroiulŭ gunóielorŭ, şi anume pe lângă părĕulŭ de lângă curtea lui Baboianŭ atâta gunoiu se află de nicĭ nu póte trece omulŭ cu piciorulŭ. Nu sciu, când va sosĭ timpulŭ, ca sĕ se canaliseze bucata de părĕu dela raţă până în vale. Sperămŭ şi aşteptămŭ dela domnulŭ ingineriŭ actualŭ, că îşĭ va aduce aminte de acestŭ părĕu plinŭ, érna-vara, de murdăriĭ. Mi-a părutŭ bine, că mai de unădile am cetitŭ în „Kr. Zeitung« o ordinaţiune din partea căpitanului poliţienescŭ, prin care se poruncescŭ multe lucrurĭ frumóse cu privire la curăţeniă. Dér cine se interesézâ din partea poliţii, că cum se păzescŭ prin suburbii acelea ordinaţiunĭ? De pe partea poliţiei te-ar puté omorî în Scheiu de e sută de orĭ, diua la amédĭ în casă, că organele nóstre comunale vinŭ prin Scheiu numai când au sĕ încasese contribuţiunile regescĭ, aruncurile comunale şi judeţene, la încasarea cărora desvóltă o activitate şi punctualitate particulară, pentru că îndată după ce a trecutŭ numai o di dela terminulŭ espiratŭ te pomenescĭ cu esecutorii în casă.

Norocire că în Scheiu locuesce o poporaţiune bună şi blândă, care ea însăşĭ e cea mai bună păzitóre a siguranţei publice.

Amŭ ajunsŭ de plătimŭ câte 22% aruncurĭ comunale, 5% pentru scólă, plătimŭ tacsă de pardoselă, plătimŭ acsise marĭ, plătimŭ tacsă pentru că stămŭ în târgŭ, plătimŭ bogatulŭ cu palatulŭ şi săraculŭ cu unŭ bordeiaşŭ câte 2 fl. 40 pentru drumurile comunale şi judeţene, pe când capitalistulŭ celŭ mare, décă n'are casă nu plătesce nimica. Acéstă dare este împărţită în modulŭ celŭ mai nedreptŭ, şi în schimbulŭ tuturorŭ sarcinelorŭ acestora grele n'avemŭ nicĭ unŭ bine. Din contra pe tóte uliţele din Suburbii înotĭ în noroiu. N'avemŭ nóptea nicĭ o iluminaţiune, de eştĭ în primejdiă de a'ţĭ sparge

---

3

FOILETONU.

Teoria lui Rösler.

Studii asupra stăruinţii Românilorŭ în Dacia Traiană, de A. D. Xenopolŭ, profesorŭ de istoria Românilorŭ la universitatea din Iaşĭ, 1884.

(Urmare.)

Amŭ vĕdutŭ ce dicŭ duşmanii nostri despre părăsirea Daciei de către Romanĭ şi ce dicŭ scriitorii, cari n'au în vedere decâtŭ adevĕrulŭ istoricŭ; de asemenea amŭ arĕtatŭ puternicile argumente, cu care d. A. D. Xenopolŭ rĕstórnă falsele teorii ale celorŭ, cari n'au avutŭ în vedere decâtŭ scopurĭ politice, căutândŭ a nega Românilorŭ dreptulŭ istoricŭ asupra Daciei vechĭ.

Acum sĕ vedemŭ, ce dicŭ şi unii şi alţii despre reîntrarea Românilorŭ în Dacia.

Rösler cu ucenicii sĕi readucŭ, ca şi Sulzer, pe Românii din Moesia în decursulŭ veacului XIII. Engel îi reîntórce în secululŭ IX, ér Miklosisch către sfĕrşitulŭ seculului V. Tomaschek îi readuce dela Haemus, vechea patriă a Bessilorŭ, către veaculŭ XII.

D. A. D. Xenopolŭ rĕspunde celorŭ ce readucŭ pe Romanĭ din Moesia, că dintre tóte provinciile imperiului romanŭ cea mai săracă în inscripţiunĭ este tocmai Moesia. Corpus inscriptionum latinarum o dovedesce acésta. Autorii bizantinĭ nu găsescŭ nicĭ o urmă de Valahĭ între Balcanĭ şi Dunăre, ci tóte amintirile despre acestŭ poporŭ se raportă la regiunile muntóse din sudulŭ Haemului. S'au aflatŭ însĕ Valachĭ în Sĕrbia, dar Piŭ dice că acestia suntŭ din noroulŭ Albaniei séu din părţile cele mai sudice ale Serbiei. Hunfalvy se feresce de a spune acésta.

Partisanii teoriei lui Rösler admitŭ, că statulŭ valacho-bulgarŭ dela sudulŭ Dunarii a fostŭ întemeiatŭ şi susţinutŭ mai cu osebire prin opintirile naţiunii valache, »care, dicŭ ei, trebue că era fórte numerósă în Moesia.“ Dar cum se face, ca ea sĕ dispară în urmă de aicĭ? Altă esplicare nu pare cu putinţă, decâtŭ de-a pune pe Valachĭ sĕ trécă pe malulŭ stêngŭ alŭ Dunării, unde îi găsimŭ îndată după rĕscóla, care dĕdŭ nascere statului valacho-bulgarŭ. Slavistii arată stăruinţa Românilorŭ la nordulŭ Dunării fără întrerupere.

Dacă Românii ripei stânge a Dunării ar fi venitŭ aci din Moesia, ar trebuĭ sĕ se găséscă şi astădĭ măcar nisce urme a acestei poporaţii în ţéra de unde se pretinde că a venitŭ. Nu cumva că Romanii s'au plimbatŭ dintr'unŭ locŭ într'altulŭ? Unŭ poporŭ nu emigréză nicĭ odată cu totulŭ dintr'o ţérâ. Românii, carĭ locuescŭ adĭ în Bulgaria, cea nou întocmită, au trecutŭ acolo din partea stângă a Dunării în epoca fanariotă séu pe timpulŭ regulamentului organicŭ, spre a scăpa de încălcările de totŭ felulŭ ce le suferéu. Era acelaşĭ fenomenŭ, care se reproduce în dilele nóstre cu Românii din Ungaria, carĭ emigréză în România. Kanitz spune, că aşedările Valachilorŭ dincolo de Dunăre suntŭ din secululŭ acesta.

Rösler şi Hunfalvy susţinŭ, că Valahii fiindŭ siliţĭ în vremile luptei pentru neatârnare a trece de mai multe orĭ Dunărea, pentru a găsi o scăpare la Cumanĭ, se obicinuiră cu încetulŭ a părăsi vechea lorŭ patriă şi a se aşedă în Moldo-Valahia, de unde apoi trecură în Transilvania şi în Ungaria. Acésta nu e exactŭ. Valahii nu au trecutŭ Dunărea decâtŭ o singură dată, la începutulŭ rĕscólei. In urmă fiindŭ totdéuna învingĕtorĭ, nu mai avură nevoiă a o trece. Şi cum sĕ ne putemŭ închipui, că Valachii sĕ fi părăsitŭ ţéra lorŭ tocmai în momentulŭ când, întemeindŭ unŭ statŭ neatêrnatŭ, eiĭ puteau sĕ se bucure de tóte drepturile şi în ce scopŭ? pentru a merge la Cumanĭ, carĭ nu vorŭ fi fostŭ multŭ civilisaţĭ decâtŭ Goţii, dinaintea cărora Rösler face sĕ fugă locuitorii Daciei! Tocmai în timpulŭ celei mai cumplite năvălirĭ, a Tătarilorŭ (1251), sĕ fi reintratŭ Românii în Dacia? Rösler însă găsesce ce sĕ observe şi la acésta: »că Mongolulŭ, care a pustiitŭ Ungaria, a cruţatŭ Cumania orientală, Valachia şi Moldova, la ei nu era unŭ imperiu de rĕsturnatŭ.« Ce secŭ argumentŭ!

capulŭ și de a'țĭ rupe piciórele și gâtulŭ pe locurile cele rele și prăpăstióse de prin suburbiulŭ Scheiu. Cu tóte veniturile cele colosale comunale de peste 400,000 fl., cu tóte tacsele și aruncurile comunale cele ne mai suportabile, comuna nu se mai ajunge. Și pentru ce? Pentru-că busunarulŭ comunalŭ este fără fundŭ. Avemŭ la comuna nóstră atâțĭ funcționarĭ câțĭ sunt la unŭ ministerŭ. Avemŭ contabilŭ, economŭ și fiscalŭ comunalŭ. Și tocmai de când avemŭ contabilŭ și economŭ s'a înglodatŭ comuna în datorii, încâtŭ Dumnedeu scie când va veni în ordine cu finanțele sale.

Administrațiunea pădurilorŭ costă comuna fórte scumpŭ și este fórte rea. Se taiă lemnele în pădure cu miile de stânjinĭ și acolo le bate vremurile, pentru-că nu se cară la vreme în magazinŭ, ci ședŭ în pădure până se mai putrezescŭ. Comuna are sute de mii de jughěre de pădure și totușĭ, când te ducĭ la magazinŭ, de multe orĭ nu capețĭ nicĭ unŭ gătejŭ. Bieții ómenĭ săracĭ până sě capete unŭ biletŭ cu banĭ dela oficiolatulŭ pădurilorŭ, ca sě-șĭ pótă aduce cu spatele vr'o două găteje, trebue sě se ducă de câte trei patru orĭ, pentru că domnii oficialĭ n'au vreme.

Pănă la anulŭ 1848 Românii din Scheiu au avutŭ dreptŭ de pădurĭtŭ. După anulŭ 1848 comuna a restrênsŭ cu totulŭ dreptulŭ Scheienilorŭ de a tăia lemne, așa încâtŭ în diua de astădĭ nu mai au nicĭ unŭ dreptŭ. Pădurile și munții, care se întindŭ din Scheiu încolo spre Poiană, au fostŭ în vremile vechĭ înainte de venirea Sașilorŭ ale satului Brașovulŭ, care se întindea din prundŭ pe vale în susŭ, căcĭ până în diua de astădĭ se dice în Scheiu într'unŭ locŭ: în capulŭ satului. Scheiulŭ până la 1848 nu s'a privitŭ ca parte integrantă a cetății Brașovului, ci Românii în tóte actele lorŭ ilŭ numescŭ orașŭ opidanŭ. Numele munțilorŭ, păraielorŭ, văilorŭ sunt romănescĭ, ceea ce vrea sě dică, că aci au esistatŭ o poporațiune românéscă, care a avutŭ unŭ satŭ cu numele Brașovŭ. Acelŭ satŭ a esistatŭ mai înainte de a se fi aședatŭ Sasii în Brașovŭ. Românii cu timpulŭ au fostŭ deposedațĭ de munțĭ și de pădurĭ, după cum fură deposedațĭ în secululŭ trecutŭ de fenațele din Poiană, care însémnă curatură.

Astădĭ când avemŭ și noi Românii peste patrudecĭ de membri în representanța comunată, suntemŭ mai tare împověrațĭ cu greutățĭ și pentru noi Românii se facŭ mai puține lucrurĭ. Causa este, că membrii noștri comunalĭ pré puținŭ se interesédă de afacerile comunale.

Decă va merge administrațiunea comunală totŭ așa precum merge acuma, și decă se vorŭ continuá stările actuale în comună, adĭ-mâne Românulŭ nu mai póte de felŭ trăí. Omenii săracĭ capre nu mai potŭ ține, nicĭ oi, nicĭ vacĭ, nicĭ cai, cu unŭ cuvêntŭ nicĭ o códă de vită. Intr'o stare mai rea materială nu s'au aflatŭ Românii din Scheiu dóră nicĭodată, de aceea poporațiunea română din Scheiu sě împuțineză din anŭ în anŭ parte prin emigrațiune, parte prin mai mare mortalitate. Apoi din causa traiului celui rěu, nicĭ nu se înmulțescŭ. Ómenii se stingă, se prăpădescŭ vědêndŭ cu ochii și loculŭ Românilorŭ ilŭ ocupă streinii.

Este timpulŭ supremŭ, ca sě ne cugetămŭ cu tótă seriositatea, cum sě scăpămŭ poporulŭ nostru românŭ din Scheiu de perire. Sě ne cugetămŭ cu toții seriosŭ, cum sě ridicămŭ poporulŭ românŭ din starea acésta deplorabilă, în care l'au cufundatŭ împrejérările cele fatale. Câte mii de brațe de ómenĭ din Scheiu îșĭ aflau hrana lorŭ de tóte dilele până când esistau lânăriile, éră de când guvernulŭ „părintescŭ" ungurescŭ a opritŭ sě mai între lâna din România și din Turcia, de atuncĭ o mulțime de familii au rěmasŭ fără de ocupațiune, stau sě móră de fóme.

Multe ar mai fi încă de disŭ despre calamitățile, carĭ au sě le sufere Românii din Scheiu. Și Românii din Brașovŭ sêmtŭ greutatea legii electorale modificate, în basa căreia au perdutŭ mulțĭ alegětorĭ din câțĭ au avutŭ înainte de modificarea ei. Din causă, că n'avemŭ alegětorĭ destui, nicĭ n'avemŭ în magistratŭ nicĭ unŭ amploiatŭ, e unŭ singurŭ comisarŭ de poliție.

Concetățenii noștri sașĭ cu ocasiunea restaurațiunii amploiațilorŭ comunalĭ în rêndulŭ trecutŭ ne-au spus'o verde, că ei nu ne dau nicĭ unŭ funcționarŭ, până când vorŭ puté ține domnia o vorŭ țíné-o, déră cu Românii nu o vorŭ împărțí. Românii au fostŭ forte modestĭ în pretensiunile lorŭ și totușĭ n'au pututŭ dobêndí nimica. Multe le-ar uitá însě Românii, numai sě se facă îmbunătățirĭ și prin partea Brașovului pe unde locuescŭ dênșii, déră scie Dumnedĕu, când se vorŭ face aceste îmbunătățirĭ și când se vorŭ mai ușurá sarcinile comunale, sub care geme biéta sěrăcime din Suburbii!

CORESPONDENȚA PARTICULARA A »GAZ. TRANS.«

Lugoșŭ, 29 Decemvre 1884.

Onor. D-le Redactorŭ! De nimicŭ pe lume nu póte sě se întristeze mai tare inima orĭ și cărui Românŭ binesimțitorŭ, decâtŭ când vede, cum inimicii de mórte ai némului nostru, — fără témă de D-deu, fără frică de legĭ, — se opintescŭ din rěsputerĭ de-a ne despoia de uniculŭ și celŭ mai prețiosŭ »odorŭ« ereditŭ și păstratŭ cu scumpětate din moșĭ de strămoșĭ, de scumpa nóstră limbă.

Ca celŭ puținŭ onor. publicŭ românŭ sě se convingă pe deplinŭ până unde póte ajunge dragostea compatrioților noștri maghiarĭ către limba și naționalitatea nóstră, fie-mĭ permisŭ, D-le Redactorŭ, a vě istorisi următórele:

Primindŭ mai dilele trecute o epistolă dela unŭ cunoscutŭ alŭ meu ce studiază la scóla agronomică din Monoșturulŭ de lêngă Clușŭ, între altele scrie: »Cu durere trebue să-țĭ spunŭ St. D-le, că epistola ce mi-o adresașĭ a fostŭ obiectulŭ unei insulte și batjocurĭ ne mai audite din partea colegilorŭ mei ungurĭ, pentru-că a fostŭ adresată românesce.« — Așa déră departe, fórte departe amŭ ajunsŭ, încâtŭ în patria nóstră scăldată nu odată în torențĭ de sânge românescŭ, sě nu ne mai putemŭ folosí nebatjocorițĭ nicĭ în afaceri private, de scumpa nóstră limbă? sě nu mai putemŭ scrie nicĭ adresa unei epistole românesce, de témă ca sě nu fimŭ batjocurițĭ și insultațĭ de împintenațĭ, ca și la Clușiu-Monosturŭ? Unde óre în Europa cea civilisată, astădĭ la capětulŭ sutei a XIX-a, vomŭ dá de casurĭ analóge? Dóră nicĭ în Rusia cea despotică.

Sě ne întrebămŭ acuma, că óre dela cine vine acea insultă și batjocură asupra limbei și naționalității nóstre? Dela tinerimea maghiară, dela speranța națiunei maghiare, dela aceia, carĭ órecând vorŭ fi chemațĭ de a conduce destinele națiunei. Așadéră tinerimea maghiară, care mai lunile trecute insultase în modŭ ne mai auditŭ pe pacînicii locuitorĭ românĭ ai Clușului, și înscenase demonstrațiunĭ formele contra tinerimei studióse române din simplulŭ motivŭ că-sŭ Românĭ și ca atarĭ voescŭ a trăí și a murí; astădĭ vinŭ de a-șĭ face obiectŭ de batjocură chiar și din adresa unei epistole, pentru că a fostŭ scrisă românesce!.... Poftimŭ o nouă dovadă despre cultura și cavalerismulŭ pretinșilorŭ civilisatorĭ ai Orientului!....

— d —

CORESPONDENȚĂ DIN BUCOVINA.

Depe malulŭ Moldovei, în Decemvre 1884.

Ce facŭ popii românĭ din Bucovina?*)

Unii clocescŭ pe averea stórsă din sudórea poporului, ér alții o mătrășescŭ și o dau ca pléva în vêntŭ pe lucrurĭ plăcute dracului, ér nu lui Dumnedeu.

Deșteptați-vě părinților din somnulŭ celŭ lungŭ, privițĭ înprejurŭ și vě vețĭ uimi vědêndŭ ce câmpŭ frumosŭ de muncă onestă se va descide înaintea ochilorŭ. Vețĭ vedea înainte unŭ poporŭ întregŭ însetatŭ de cultură, care întinde mânile și cere dela voi o datoriă învechită — cere sprijinulŭ părintescŭ, pe care ilŭ datorițĭ cu totŭ dreptulŭ și care i se cuvine de multă vreme.

Pănă acuma ne-ațĭ făcutŭ pe noi mereu „gură mare," ațĭ disŭ că strigămŭ, țipămŭ, și prin acésta numai stricămŭ în locŭ de-a ajuta.

Apoi poftimŭ, noi v'amŭ pregătitŭ masa, unde putețĭ lucra din rěsputerĭ, este »Scóla română« cu societatea ei centrală, de ce nu înființațĭ filiale prin comune?

Acuma dicețĭ, că Roma nu s'a ziditŭ într'o di, și acestea sunt lucrurĭ esagerate.

Nu vě vomŭ supěra multŭ cu prevenirĭ, dară ne vomŭ aduce aminte totdéuna de acei preoțĭ venerabilĭ, carĭ țìnŭ sémă de durerile și neajunsurile poporului nostru, îi dóre inima vědêndu-lŭ decădutŭ și mergŭ înainte cu esemple demne de apostolii lui Dumnedeu.

Unŭ astfelŭ de esemplu voimŭ sě amintimŭ și prin acésta: Préstimatulŭ domnŭ și preotŭ Vasilie Cocîrla din Rușĭmoldavița s'a înscrisŭ membru la Societatea centrală din Suceava cu tacsă anuală de 50 fl. v. a.

Nu e tocmai acesta ânteiulŭ faptŭ de astă natură din partea acestui pré stimatŭ domnŭ preotŭ. Orĭ și când și orĭ unde d-sa a simțitŭ vr'o rană durerósă, a săritŭ în ajutorŭ și a sprijinitŭ poporulŭ nostru din rěsputerĭ, ca unŭ Românŭ cu focŭ, preotŭ voinicŭ și demnŭ de chemarea Sa.

Onóre D-lui Cocîrlă — sě trăéscă!

Dea Domnulŭ ca și alțĭ preoțĭ, carĭ s'au nemțitŭ deja cu totulŭ, carĭ citescŭ numai din literatura streină, cheltuindŭ sume enorme pe romanurĭ mincinóse de colportagŭ și alte cărțĭ de nimica streine, dea Domnulŭ, dorimŭ cu toții, ca și altora sě le vie odată aminte, sě mai scurteze cu luxulŭ, care îmbogățesce pe jidanii, sě se întórne érășĭ în casa nóstră, în sînulŭ națiunei române, din a cărei sudorĭ trăescŭ, și sě facă astfelŭ de cheltuelĭ în folosulŭ și sprijinulŭ ideei sacre de a ridica poporulŭ din noroiu și a-lŭ înălța la trépta de cultură, pe care ar trebui de lungă vreme sě șadă.

Opinouță.

*) Scrieți-ne mai desŭ, ca sě scimŭ și noi ce facŭ. — RED.

DIVERSE.

Copiĭ teribilĭ. — Lui Costică i s'a născutŭ o soră: și i s'a spusŭ că a fostŭ găsită suptŭ o vardă în grădina tatăluĭ sěu. Popa alŭ mahalelei dice, cu fórte multŭ tactŭ, că noua născută nu sémênă nicĭ de frică cu tatălŭ ei.

— Póte! póte! strigă Costicuță...; póte că nu tata a sěmênatŭ varda!

O rețetă. — Écă o rețetă a unui învěțatŭ farmacistŭ pentru a prepara apă de Colonia: Esență de lămâe, 10 grame; de chitră, 10 grame; de bergamotă, 10 grame; de livantă fină, 10 grame; de cuișóre, 10 grame; de rosmarinŭ, 4 grame; de cimbru, 2 grame; alcoolŭ rectificatŭ la 90°, doui litrii. A amestecá esențele cu alcoolŭ și a le filtra prin hârtiă.

*

Cetimŭ în »Budapesti Hirlap,« că invențiunea spițerului Georg Kriegner, Budapesta, piața Kalvin, și care se vinde la farmacii (apotecă) sub numele de **Reparator**, va oferi o scire îmbucurătóre celorŭ ce suferŭ de șoldină și rheumatismŭ. Cu scopulŭ de a se convinge și prin date statistice asupra efectului, ce 'lŭ are acestŭ preparatŭ, inventatorulŭ a pusŭ la disposiția Spitalului Rochus cuantitatea trebuincìósă spre aplicare gratuitŭ la asemenĭ casurĭ de bólă. Aceste încercărĭ au documentatŭ unŭ succesŭ surprindětorŭ, de vreme ce dintre 135 bolnavĭ au eșitŭ din spitalŭ 126 ca deplinŭ însănětoșațĭ și la 8 li s'a ușuratŭ starea lorŭ. Intre acești bolnavĭ se aflau uni la carĭ în decursŭ de 80—120 dile se încercaseră fără de nicĭ unŭ succesŭ tóte remediile până acum cunoscute, până ce în fine întrebuințândŭ acestŭ »Reparator« în 2—5 dile a urmatŭ însănătoșarea.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureșianu.**

Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureșianu**

Pare că barbarii alérgă sě rěstórne statele, ér nu sě jăfuiască!

Varianta propusă de Miklosisch, că Românii ar fi trecutŭ din Moesia în Dacia Traiană pe la sfîrșitulŭ veacului V, când au năvălitŭ Slovenii, e combătută de împrejurarea, că Slovenii se întinseră în acelașŭ timpŭ de ambele părțĭ ale Dunării, si decĭ Românii n'ar fi pututŭ scăpá de ei trecêndŭ fluviulŭ. Câtŭ pentru Tomaschek, elŭ a doveditŭ, că n'are încredere în gândirile sale și prin urmare nu merită a mai stá de vorbă cu dênsulŭ.

*

Mai greu de resolvatŭ pare a fi întrebarea: Dacă Românii n'au părăsitŭ nicĭodată Dacia, cum au îmbrățișatŭ ritulŭ slavŭ séu bulgarŭ în biserica lorŭ? Rěspunsulŭ la acéstă întrebare se află în faptulŭ, că Bulgarii se întindéu, celŭ puținŭ în vremile ânteiului imperiu bulgarŭ, și pe rîpa stângă a fluviului, asupra Moldovei, Valachiei și Transilvaniei; istoria nu spune, că cine a ocupatŭ Valachia după ce Asparuc a trecutŭ fluviulŭ, dovadă că era stăpânŭ pe Valachia (678). Sub Crum (802?—820) autorii bizantinĭ deosebescŭ o Bulgariă de dincóce și una de dincolo de Istru. Suidas spune, că acelașŭ Crum supuse pe Avarii, carĭ fuseseră alungațĭ din Panonia de către Francĭ, ceea ce nu se póte raportá de câtŭ la părțile de lângă Tisza. Vecinătatea Bulgarilorŭ cu Panonia o arată și împěratulŭ bizantinŭ Constantinŭ Porphirogenitulŭ. Că Bulgarii ocupau și Transilvania o spunŭ și Analele fuldense, sub anulŭ 892, unde dicŭ că »Arnulf, regele Germanilorŭ, trimise o soliă către Vladimir, regele Bulgarilorŭ, rugându'lŭ a nu mai vinde sare Moravilorŭ, cu carĭ avea rěsboiu.« De unde putéu Bulgarii sě esporte sare în Moravia, dacă nu din Transilvania, când se scie, că și adĭ țěrile transdanubiane impórtă sarea din Valahia. Hunfalvy însă scie de unde s'o aducă, tocmai de pe țěrmii Mărei negre; pare că nu era mai ușorŭ s'o aducă Moravii, dacă Hunfalvy dice că era sare marină, de la Marea baltică. Rösler pe de altă parte și din Analele fuldense, ca și din alte texte, trece sub tăcere ce nu se potrivesce cu teoria sa, căcĭ așa'i dictéză patima și réua credință.

Cronicele veacului de mijlocŭ amintescŭ despre mai multe ducate bulgare în Dacia pe vremile năvălirei maghiare. Anonymus notar amintesce ducatele lui Salamus și Menumorut; Thurocz, celŭ mai de credutŭ isvorŭ în privința istoriei poporului ungurescŭ, dice că Stefanŭ celŭ sfântŭ, regele Ungurilorŭ, a ucisŭ în luptă pe Kean, ducele Bulgarilorŭ și Slavilorŭ, și aședă în locu-i pe moșu-sěu Zoltan, care moștenì după aceea acele părțĭ transilvane și de aceea se și numesce în limba vulgară Erdely Zoltan. Cronicarulŭ persianŭ Fazel Ullah Rașid, care a alcătuitŭ scrierea sa după nisce documente oficiale din archivele Khanului Mongolilorŭ, spune la anulŭ 1240, că »principii Mongolilorŭ, trecură munții Galiției pentru a intrá în țéra Bulgarilorŭ și a Ungurilorŭ, adecă în Transilvania, căcĭ elŭ o arată ca fiindŭ aședată îndată după munții Galiției și înaintea țěrii Oltului. O scrisóre a lui Bela IV către Papa Gregoriu IX vorbesce de țéra Severinului din părțile Bulgariei. Și adĭ suburbia Scheilorŭ din Brașovŭ o numescŭ Ungurii: Bolgarszek, adecă scaunulŭ Bulgarilorŭ, deși tocmai în acéstă parte nu se întêlnesce nicĭ o urmă de poporŭ bulgărescŭ. Unŭ documentŭ alŭ lui Mateiu Corvinŭ numesce pe Valahii din țéra Bêrsei Bulgarĭ.

O multime de alte dovedĭ sfărâmă pe Hunfalvy, care face din Transilvania o țéră fără stăpânŭ pe acelŭ timpŭ, o țéră neutră, unde Maghiarii și Pecenegii vênau.

Dar chiar Pești, numele capitalei ungurescĭ, este de obîrșiă bulgăréscă. Rösler recunósce acestŭ faptŭ, însă vrêndŭ sě'i micșoreze însemnătatea arată că, numele de Peșta nu ar dovedí altceva, decâtŭ aflarea de poporŭ bulgărerescŭ pe rîpa stângă a Dunării, pe când în altă parte neagă acéstă aflare. Asta însemnéză a sci istoriă, ca sě se trécă hârtia.

Tóte aceste temeiurĭ ne parŭ că dovedescŭ îndestulŭ ființarea unei Bulgarii dincóce de Dunăre, în timpulŭ câtŭ a ținutŭ ânteiulŭ imperiu bulgărescŭ. Istoria bisericei române va întări acéstă conclusiune. (Va urma).

Cursulŭ la bursa de Viena

din 31 Decemvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungarâ6%	124. –	Bonurĭ croato-slavone	100.—
Rentă de aurŭ 4%	95.75	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.25
Rentă de hârtiă 5%	90.55	Imprumutulŭ cu premiu ung.	115.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	145.25	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	116.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97.—	Renta de hârtiă austriacă	81.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	—.—	Renta de arg. austr.	82.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	105.25	Renta de aurŭ austr.	103.90
Bonurĭ rurale ungare	100.60	Losurile din 1860	135 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.—	Acţiunile băncei austro-ungare	853.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.75	Act. băncei de creditŭ ung.	300.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.—	Act. băncei de creditŭ austr.	291.50
Bonurĭ rurale transilvane	101.—	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.79
		Napoleon-d'orĭ	9.74½
		Mărcĭ 100 împ. germ.	60.20
		Londra 10 Livres sterlinge	123.15

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 16 Decemvre st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	—	—
Renta rom. amort. (5%)	—	—
» convert. (6%)	—	—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	—	—
Credit fonc. rural (7%)	—	—
» „ „ (5%)	85,84·⅜	—
» » urban (7%)	—	—
» » » (6%)	—	—
» » » (5%)	—	—
Banca naţională a României	—	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	—	—
« » » Naţională	220	—
Aurŭ	15,14⅜	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 1 Ianuarie st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.54	Vênd.	8.58
Argint românesc	»	8 45	»	8.50
Napoleon-d'orĭ	»	9.74	»	9.75
Lire turcescĭ	»	10.98	»	11.—
Imperialĭ	»	9.98	»	10.—
Galbenĭ	»	5.70	»	5.72
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100—	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	125—	»	126—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Acei domnĭ abonaţĭ ai noştri, cari au plătitŭ preţulŭ abonamentului pe jumĕtate de anŭ séu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprile a. c., sunt rugaţĭ a ne trimite diferenţa preţului urcatŭ dela 1 Aprile c., care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAŢIA „GAZ. TRANS.“

Nr. 1263—1884. 2—3.

Edictŭ.

Michailŭ Klein ev. luter. din Făgăraşŭ, domiciliatŭ în Ţinţarĭ, a intentatŭ procesŭ divorţialŭ contra muierei sale Ana născută Simeonŭ Bacila din Vadŭ.

Decĭ prin acestŭ edictŭ Ana Simeonŭ Bacila este provocată şi citată, ca în terminŭ de unŭ anŭ, dela prima publicare, sĕ se presenteze înaintea subscrisului, spre a fi confrontată cu bărbatulŭ sĕŭ, altmintrea se va da cursŭ liberŭ procesului intentatŭ contra ei.

Presidiulŭ forului matrim. gr. cat. de I. Instanţ. a Vicariatului Făgăraşului.

Făgăraşŭ 27 Decemvre 1884.

Alesandru Micu,
vicarŭ foran. gr. cat. din Făgăraşŭ şi preşed. forului matrim.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ	2.06	—	—	10.50
	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copşa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirişŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Clusiu	10.08	5·59	9.18	
	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mező-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare	1.49	11.04	4.06	
	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare	4.11	5.13	3.20	
	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Clusiu	8.57	5.40	7.08	
	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ	9.20	10.15	3.15	
	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ	12.32	8.05	9.45
	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ	3.35	5.30
	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenu de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) **Petroşenĭ**

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.